

Per Ahlmark om masse-mord og medløperi

114450

LARS ROAR LANGSLET

Nær 170 millioner mennesker er blitt planmessig drept av politiske grunner i dette århundre. Det makabre regnskapet samt den svenske venstresidens flørt med de autoritære regimene, er kommentert i boken «Det åpna såret - Om massmord och medløperi» av Sveriges tidligere visestatsminister Per Ahlmark. Magister Lars Roar Langslet omtaler boken i dagens kronikk.

Slik ble regnskapet for vårt århundres største redsler: Nær 170 millioner mennesker er blitt planmessig utryddet av politiske grunner. Totalitære og autoritære regimer bærer ansvaret for hele 98-99 prosent av de systematiske massemyrderiene. Fire regimer ligger på topp: Sovjetunionen med 62 millioner, Kommunist-Kina med 35, Nazi-Tyskland med 21 og Nasjonalist-Kina med 10 millioner.

Pol Pot kommer langt nede på den listen, med «bare» vel to millioner politiske masse-mord. Men han scorer til gjengjeld høyt etter en annen skala: Åtte prosent av befolkningen ble slått ihjel pr. år.

Krigene på 1900-tallet har drept nær 40 millioner mennesker. Masseutryddelsene i «fredstid» har altså hatt et omfang som er nesten fire ganger større.

Kineserne har båret ca. 30 prosent av ofrene, russerne 24 prosent, ukrainerne seks prosent, tyskere og polakker fire prosent hver, kambodsjanerne to prosent.

To tredjedeler av masseslaktingene er organisert av marxistiske regimer, med Stalin som den suverene verdensrekordholder: nær 43 millioner myrdede. Lenin gikk foran i å sette myrderiene i system, men han rakk bare å ekspedere vel fire millioner.

Metodene har vært differensierte, men effektive: Leirsystemer i kommunistisk regi (og transporter til dem) har ansvar for ca. 55 millioner døde - nær 40 mill. i Sovjet og vel 15 mill. i Mao-Kina. Et lignende antall omkom under mer eller mindre politisk regisserte sultkatastrofer - derav ca. 12 mill. i Sovjet i 20- og 30-årene og ca. 27 mill. som følge av «det store spranget» under Mao.

Slik ble altså fasit etter det århundret som skulle bli høydepunktet av humanitet og opplysning, ifølge den utbredte tro ved forrige sekelskifte.

Tallene i den makabre statistikken kommer fra den kjente demografen Rudolph J. Rummel, som har brukt det meste av sitt liv til å samle og veie data, og publisert dem i avhandling etter avhandling.

Det er Rummel som har laget samlebegrepet *democide* (folketryddelse), som omfatter både folkemord (*genocide* = systematisk utryddelse pga. rase, religion, etnisk bakgrunn etc.), politisk utryddelse (av aktuelle eller mulige regimemotstandere) og vilkårlig masse-mord.

Regnskapet blir utførlig referert og kommentert i Per Ahlmarks siste bok, «Det åpna såret - Om massmord och medløperi» (Timbro förlag, 1997).

Den kampglade liberaleren, tidligere Folkparti-leder og svensk visestatsminister, har andre hensikter enn å minne oss om det ufattelige som ikke kan gjøres om:

For det første er det nå slått fast som en hovedtese i konfliktforskningen at *demokratiske stater fører ikke krig med hverandre*. I de siste 200-250 år finnes det ikke et eneste unntak fra denne regelen (James Lee Ray).

Fraværet av krig mellom demokratier «er det nærmeste vi kommer en empirisk lov i internasjonale relasjoner» (Jack Levy). Demokrati er altså en garanti for fred.

For det annet peker Ahlmark på enda en forskningsdoktrine: Store sultkatastrofer inntreffer så å si aldri i demokratiske land, uansett velstandsnivå. Ikke engang i det fattige India, med periodisk matmangel og feilslått høst, har problemene slått så drastisk ut. Det må ha sammenheng med demokratiets mange varselsmekanismer, kritiske medier og opposisjonspartier. Der de er fraværende, kan nød skjules mens topplederne beriker seg, og regimene blir «immune mot sosial kritikk».

Disse to lærdommene betrakter han med rette som livsviktige, også for den politiske orientering i land som ligger på verdens soiside - som hans eget Sverige. De skulle gjøre det til en selvsagt plikt å slåss kompromissløst for frihet, menneskerettigheter og demokrati, og trekke klare frontlinjer mot diktaturer, uansett deres politiske kulør.

Men i Sverige har det vært svikt i dette engasjementet. Store deler av den politiske venstresiden har flørtet

AP 28/7-97

DEMOKRATI OG ANSVAR: Demokratiske velstandsland som Sverige skulle gjøre det til sin plikt å slåss kompromissløst mot totalitære regimer, mener tidligere Folkparti-leder og visestatsminister Per Ahlmark. Hans siste bok har utløst voldsom debatt i Sverige. Foto: SCAN-FOTO

uhemmet med røde diktaturer, og vært villige forsvarere av alle deres misgjerninger. Kritikken har til gjengjeld vært bitende mot USA og NATO, som var verdens bolværk mot trusselen fra totalitære regimer. De, og det kapitalistiske system de forsvarte, har fått skylden for alt ondt.

Når Per Ahlmark svinger sverdet i harme, er det mange hoder som faller. Det hender vel også at han risper en eller annen på svakt grunnlag. Hans bitende angrep, både i denne og tidligere bøker, har utløst voldsomme debatter og hatske reaksjoner i vårt naboland. Men en observatør på avstand kan trygt slå fast at dette er noe langt mer enn den personlige vendetta han beskyldes for. Han vil sette ting på plass av hensyn til demokratiets og rettsstatens fremtid.

For den er ikke så sikker som mange i dag tror. Særlig faren for atomvåpen hos de «gale regimene» med irrasjonelle og despotiske ledere gjør Ahlmark dypt bekymret. Han er dessuten urolig for Kina. Men det bekymrer ham også at «så få har vært interessert i å gjøre opp et personlig regnskap» for

medløperiet med falne eller falmende diktaturer, i «de gale årene» da Mao, Castro og Pol Pot var kultfigurer på

venstresiden og langt inne i svenske regjeringskretser. Om maolstene i 70-årene sier han med Groucho Marx: «I knew her before she became a virgin.»

Verst går det ut over litterære og politiske augurer som stilte seg helhjertet på ekstremistenes side, men som allikevel har sentrale posisjoner i dagens Sverige. Olof Lagerkrantz var henført av kulturrevolusjonen i Kina. Anders Ehnmark idealiserte både Mao og det nordkoreanske redselsregimet. PO. Enquist og Birgitta Dahl (Riksdagens talman!) forsvarte Pol Pot og bagatelliserte de massemyrderiene som nå er vel dokumentert.

Ahlmark konstaterer - ikke uten parallell i norske forhold - at statater - ikke uten parallell i norske forhold - at «store deler av de grupper som bar 68-bevegelsen, lever nå ganske beskyttet. De befinner seg i massemedier og administrasjoner, i visse partier, i adskillige yrker og mange læreanstalter, ikke minst på universitetene. Der kan de gå videre og fremme uttynnede versjoner av sine gamle anskuelser, eller i det minste forhindre oppgjør med det som er passert».

Men det er også en gammel tradisjon for opportunistene i det politisk nøytrale Sverige han angriper. Per Albin Hansson gikk konsekvent inn for å holde den antinazistiske opinio-

nen under krigen - man måtte ikke irritere Hitler. Olof Palme refset regimet i Praha, men demonstrerte vennskap med Honecker og Castro, og forholdt seg taus om undertrykkelsen av de baltiske land. Svensk utenrikspolitikk under ham i 80-årene løp helt parallelt med sovjetiske interesser. Palme var «en del av tidens vind, ikke et vern mot den».

Ahlmark er ialfall ikke en del av tidens vind. Han trives åpenbart med storm når han vet det er en rettfærdig sak han fører. Hans store helter er de ensomme lederskikkelsene som kjempet kompromissløst for sine liberale idealer i svensk debatt, som Torgny Segerstedt, Ingemar Hedenius og fremfor alt Herbert Tingsten.

Per Ahlmark må kjenne seg igjen i et ord i Johannes' åpenbaring: «Gid du var kald eller varm! Men fordi du er lunken, og hørken kald eller varm, vil jeg utspey deg av min munn.»

Selv siterer han Camus, som ble spurt om hvilken egenskap han satte høyest: «Det er en blanding av intelligens og mot, som er ganske uvanlig.»

Den blandingen er Ahlmark det beste eksempel på.

Hans krav om selvoppgjør hos intellektuelle som leftet med vår tids mest bestialske krefter, har sin adresse også til nabolandet Norge. Latt for mange er blitt jomfruer etterpå. Den dystre bakgrunn som gjør kravet inappellabelt, er masse-mordet som politisk fenomen i vårt århundre. Når det blir glemt eller glattet over, sier Ahlmark, er det ofrene som skjendes.

«Store deler av den politiske venstresiden har flørtet uhemmet med røde diktaturer»

«Store sultkatastrofer inntreffer så å si aldri i demokratiske land, uansett velstandsnivå»

«Verst går det ut over litterære og politiske augurer som stilte seg helhjertet på ekstremistenes side»